

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ARICI VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 35528/03)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

28 Nisan 2009

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, şekli bazı düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

T.C. vatandaşları Kemal Arıcı, Bilal Karaköse, Ahmet Konur, Ahmet Gök, Hacı Kütük, İbrahim Özel, Şevket Cingöz, Niyazi Karaağaç, Adem Okuducu, Yaşar Kul, Amir Kansu, İsmet Şimşek, Yücel Ağca, Kazım Gülbahar, Battal Sarı ve Atilla Altıkardeş (başvuranlar) tarafından Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, 28 Ağustos 2003 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - AİHS) 34. maddesi uyarınca yapılan 35528/03 numaralı başvuru sonucu bu dava görülmektedir.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde Adana barosu avukatlarından F. Adamhasan ve Ş. Adamhasan tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar sırasıyla 1959, 1957, 1961, 1978, 1955, 1970, 1968, 1966, 1974, 1963, 1975, 1953, 1966, 1971, 1972 ve 1966 doğumlu olup Adana'da ikamet etmektedir.

Adana Sofulu Belediyesi'nde ücretli olarak çalışan başvuranlar 28 Eylül 2001 tarihinde işten çıkarılmıştır.

Başvuranlar yasa ile öngörüldüğü şekliyle belediyeyi iş sonu tazminatı ödemeye mahkûm etmek amacıyla Adana İş Mahkemesi'nde dava açmıştır.

Bilirkişi raporlarının değerlendiren mahkeme başvuranları kısmi olarak haklı bulmuştur.

Her başvuranın dâhil olduğu yargı sürecine ilişkin ayrıtlar aşağıda tabloda yer almaktadır:

Başvuranların adları	Adana İş Mahkemesine başvuru tarihi	Karar tarihleri	Toplam tazminat miktarı (değişen yasal faiz oranları ile birlikte (TL) olarak)
Kemal Arıcı	30.10.2001	23.10.2002	20.482.063.653 TL (12.657 Euro)
Bilal Karaköse	30.10.2001	21.10.2002	25.884.936.131 TL (16.048 Euro)

Ahmet Konur	03.10.2001	23.10.2002	20.355.946.750 TL (12.579 Euro)
Ahmet Gök	30.10.2001	21.10.2002	6.224.888.915 TL (3.859 Euro)
Hacı Kütük	30.10.2001	21.10.2002	15.900.068.816 TL (9.858 Euro)
İbrahim Özel	30.10.2001	23.10.2002	20.219.192.903 TL (12.495 Euro)
Şevket Cingöz	30.10.2001	23.10.2002	19.452.877.943 TL (12.021 Euro)
Niyazi Karaağaç	30.10.2001	23.10.2002	19.395.734.953 TL (11.986 Euro)
Adem Okuducu	06.02.2002	06.06.2003 20.09.2004 (Yargıtay)	13.825.993.285 TL (8.211 Euro)
Yaşar Kul	30.10.2001	21.10.2002	8.008.485.666 TL (4.965 Euro)
Amir Kansu	30.10.2001	23.10.2002	8.649.184.456 TL (5.345 Euro)
İsmet Şimşek	30.10.2001 04.02.2003	21.10.2002 01.05.2003	488.370.000 TL (302 Euro) 16.385.601.449 TL (9.469 Euro)
Yücel Ağca	30.10.2001	23.10.2002	19.346.834.953 TL (11.955 Euro)
Kazım Gülbahar	30.10.2001	24.05.2002	25.720.586.051 TL (16.481 Euro)
Battal Sarı	30.10.2001 21.02.2003	24.10.2003 30.06.2003	504.380.000 TL (283 Euro) 17.739.874.743 TL (11.022 Euro)
Atilla Altıkardeş	30.10.2001	21.10.2002	18.046.029.788 TL (11.188 Euro)

A. Okuducu hariç, diğerleri açısından ilk derece mahkemesinin kararları nihai hale gelmiştir. Yalnızca A. Okuducu temyize başvurmuş ve Yargıtay'ın kararı iç hukuktaki nihai kararı oluşturmuştur (tarihler konusunda yukarıdaki tabloya bakınız).

Kararlar nihai ve icra edilebilir olmasına rağmen belediye tarafından başvurulara herhangi bir ödeme yapılmamıştır.

Başvuranlar tarafından başlatılan icra süreci sonuçsuz kalmıştır.

Başvuranlar 9 Nisan 2003 tarihinde Yüreğir Kaymakamlığı'na giderek Sofulu Belediyesi görevlileri hakkında suç duyurusunda bulunmuşlardır.

Sofulu Belediyesi ile varılan mutabakat uyarınca 27 Temmuz, 15 Ağustos, 21 Ekim ve 16 Aralık 2004, 1 Şubat, 31 Mart, 5 Nisan, 4 Mayıs ve 12 Mayıs 2005, 1 ve 16 Şubat 2006 ve 28 Haziran 2007 tarihlerinde başvurular Gök, Karaağaç, Arıcı, Özel, Karaköse, Kütük, Altıkardeş, Konur, Okuducu, Şimşek, Sarı ve Kul, Sofulu Belediyesi'nin her biri için belirlenmiş olan tazminat miktarlarını tespit edilen süre içinde ödemeleri karşılığında alacaklarının bir kısmından ve olabilecek diğer taleplerden vazgeçmişlerdir.

On iki başvuranın Ağustos 2007'de imzaladıkları belgelere göre başvuranlara bu meblağlar ödenmiş ve ihtilaf sona ermiştir.

Sulhname imzalamayan dört başvuran Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca için Adana İş Mahkemesi tarafından alınan kararlar ulusal yetkililer tarafından şu ana kadar ifa edilmemiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6/1 MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Adana İş Mahkemesi'nin kendi lehlerinde vermiş olduğu kararların ifa edilmediğinden şikayetçi olmakta, AİHS'nin 5., 6., ve 14. maddesine atıfta bulunmaktadır. Başvuranlar tarafından yapıldığı şekliyle Mahkeme bu şikâyeti AİHS'nin 6. maddesi çerçevesinde irdelleyecektir.

A. Başvuranlar Gök, Karaağaç, Arıcı, Özel, Karaköse, Kütük, Altıkardeş, Konur, Okuducu, Şimşek, Sarı ve Kul hakkında

Kabuledilebilirliğe dair

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmakta, yukarıda adları yer alan başvuranların idare ile dostane çözüm anlaşmasına vardıklarını ve protokol imzaladıklarını ifade etmektedir. Hükümet Mahkeme'yi taraflar arasında yapılan bu anlaşmaları dikkate almaya ve mağdur sıfatının bulunmaması nedeniyle başvuruları kabuledilemez ilan etmeye davet etmektedir.

Başvuranlar şikâyetlerini yinelemekte ve sözkonusu kararların ifa edilmemesinden dolayı maddi olduğu kadar manevi açıdan da zarara uğradıklarını öne sürmektedir.

Mahkeme, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca yapılan maddi tazminat taleplerini incelediği benzer başvurularda başvuranların imzaladığı gibi protokollerin olması durumunda mağdur statülerinin bulunmadığını tespit ettiğini hatırlatır.

Mahkeme' ye göre, bu başvuruda olduğu gibi imzalanan protokoller başvuranların ihtilafa son verme arzularının bir göstergesidir. Başvuranların alacaklı oldukları meblağı ve ödeme şeklini kabul etmeleri Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde öne sürmüş oldukları taleplerini büyük ölçüde karşılamıştır (Bkz. Guerrera ve Fusco- İtalya no: 40601/98, 3 Nisan 2003; Folcheri-İtalya no: 61839/00, 3 Haziran 2004; Ortiz Ortiz vd.-İspanya no: 50146/99, 15 Mart 2001; Calvelli ve Ciglio-İtalya no: 32967/96, Yıldırım ve Durman-Türkiye no: 49507/99, 3 Mayıs 2005; Hüseyin Sarı-Türkiye no: 14798/03, 29 Eylül 2005; Kırtan ve Üveyik-Türkiye no: 9016/03, 13 Mart 2007; Mustafa Tokatlı vd-Türkiye no: 9588/03, 28 Haziran 2007).

Mahkeme mevcut başvuruda başvurunun yalnızca yargı kararlarının ifa edilmemesine ilişkin olduğunu ve sadece AİHS' nin 6/1 maddesini ilgilendirdiğini not eder. Bununla birlikte Mahkeme'nin benzer durumlarda daha önce dile getirdiği üzere, belediye ve başvuranlar arasında varılan uzlaşma sadece maddi tazminata değin şikâyetleri sonlandırmamakta, aynı zamanda manevi tazminatla ilgili her türlü talepten vazgeçildiği anlamına da gelmektedir.

Yapılan anlaşma dikkate alındığında, başvuranlar lehlerine alınan yargı kararlarının ifasının gecikmesi sonucu manevi zarara uğradıklarını ve mağdur olduklarını ileri süremezler (Bkz. Gürleşen vd.-Türkiye kararı, no: 15573/03, 29 Nisan 2008). Bu durumda sözleşmeye imza atan on iki başvuran tarafından yapılan şikâyetin dayanaktan yoksun bulunması nedeniyle AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragraflarına uygun olarak reddedilmesi gerekir.

B. Başvuranlar Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca hakkında

1. Kabuledilebilirliğe dair

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden Mahkeme, ayrıca başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvurular kabuledilebilir niteliktedir.

2. Esas hakkında

Hükümet bahse konu başvurularla ilgili olarak Sofulu Belediyesi'nin dostane çözüm yoluyla uzlaşma sağlanması çabalarının halen devam ettiği bilgisini vermektedir. 27 Ağustos 2007 tarihli müfettiş raporuna göre dört başvuran belediyenin mali gücünün çok üzerinde miktarlar talep etmişlerdir.

Mahkeme daha önce benzer bu başvuruya benzer başvurular incelediğini ve bunların sözü edilen hükümlerin ihlali ile sonuçlandığı hususunu yineler (Bkz. örneğin Burdov-Rusya kararı, no: 59498/00 ve Ramachov-Ukrayna no: 67534/01, 27 Temmuz 2004).

Mahkeme, özellikle devletin bir kurumunun yargı kararıyla kesinleşmiş borcunu ödememek için kaynak yetersizliği bahanesini öne süremeyeceğini ve bu yargı kararının ifasındaki hatırı sayılır gecikmenin AİHS ile Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi hükümleri ile güvence altına alınan hakların ihlali anlamına geldiğini hatırlatmaktadır (Bkz. sözü edilen Burdov kararı).

Mahkeme başvurular lehine alınan yargı kararlarının altı yıldan fazla bir süreden bu yana ifa edilemediğini hatırlatmaktadır. Böylelikle bu başvuruya konu davada kesinleşmiş yargı kararına uygun olarak uzun yıllar boyunca gerekli önlemleri almaktan kaçınan yetkililer, AİHS'nin 6/1 maddesinin faydasını kısmen ortadan kaldırmışlardır. AİHM ayrıca daha önce incelediği benzer davalarda vardığından farklı bir neticeye ulaşılmasını sağlayacak herhangi bir delilin veya argümanın yer almadığını hatırlatır.

Mahkeme, AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varır (Bkz. diğerleri arasında Çoban vd. kararı, 24 Ocak 2008)

II. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

A. Tazminat

Başvuranlar Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca'nın her biri 50.000 avro maddi tazminat ve 50.000 avro manevi tazminat talep etmektedir. Başvuranlar özellikle işten çıkarıldıklarından

bu yana gelir kaybına uğradıklarını ve psikolojilerinin bozulduğunu ileri sürmektedir. Başvuranlar bu taleplerini kanıtlayıcı herhangi bir belge sunmamıştır.

Hükümet bu talepleri aşırı ve ispat edilmemiş olarak nitelendirmektedir.

Mahkeme tespit edilen ihlal kararı ile öne sürülen maddi tazminat talebi arasında herhangi bir illiyet bağı kuramamakta ve bu talebi reddetmektedir.

Mahkeme bu başvuruda başvuranlar lehine kesinleşmiş nihai yargı kararlarının ifa edilmemesi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğini hatırlatır. Mahkeme sonuç olarak Savunmacı Devletin idarenin yargı kararlarının ifasını sağlaması adına gerekli önlemleri alması gerektiği kanısındadır.

Mahkeme manevi tazminat ile ilgili olarak hakkaniyete uygun olarak başvuranlar Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca'nın her birine 3.000 avro manevi tazminat ödenmesini uygun görmektedir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar herhangi bir rakam belirtmeksizin ve bu taleplerini ispat edici belge sunmaksızın yargılama masraf ve giderlerinin karşılanmasını talep etmektedir. Mahkeme başvuranlara bu başlık altında bir ödeme yapılmasını gerekli görmemektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuranlar Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca'nın şikâyetlerinin *kabuledilebilir*, diğer başvuranların şikâyetlerinin *kabuledilemez olduğuna*;

2. Başvuranlar Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca açısından AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS'nin 44 / 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, Savunmacı Hükümet tarafından Adana İş Mahkemesi'nin almış olduğu ve bu dava konusunu teşkil eden nihai yargı kararlarının ifasını sağlayacak gerekli önlemlerin alınmasının *sağlanmasına*;

b) Savunmacı Hükümet tarafından aynı üç aylık dönemde ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL.' ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere başvuranlar Kansu, Cingöz, Gülbahar ve Ağca'nın her birine manevi tazminat olarak 3.000 (üç bin) avro *ödenmesine*;

c) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, bu meblağlara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizin *uygulanmasına*;

4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve Mahkeme iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 28 Nisan 2009 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

